

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉSOKTATÁSÜGYI LAP.

<p>Megjelenik a szorgalmi időben minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési ár: Egy évre 2 frt Félévre 1 frt Egyes szám ára 10 kr.</p>	<p>Szerkesztő és laptulajdonos: Dr. Komlóssy Ferencz. Főmunkatárs: Zelliger Vilmos.</p>	<p>Az előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a „Népnevelő” szerkesztőségére címezve Budapestre (VI. Érsek-utca 2. szám) küldendők.</p>
--	--	---

TARTALOM: Veni Sancte Spiritus! Dr. Breznay Bélától. — Márkus Gyula beszéde, az orsz. kath. segélyalap központi bizottságának gyűlésén. — 40—75—215. Ellenőrtől. — Az orsz. kath. tanítói segélyalap központi bizottságának ülése. — Tárca: Jaj neki, ha megbukik! (Szomorú kép az iskolai túlterhelés mezejéről.) Ginzyer Nándortól. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Hirdetések.

Veni Sancte Spiritus!

Videmus . . . subolescere moribus
opinionibusque depravatam inventum!
XIII Leo „Quamquam pluris“
kezd. encykl.

Itt az iskolai év kezdete.

A Szentlélek segítségül hívásával kezdjük.

Miért?

Mert a mit a nevelő-intézet és a növendék-tanuló végeznek, az — isteni mű emberek által végrehajtva. Nevelő-tanító és tanuló-növendék csakugyan nem tesznek egyebet, mint folytatják az Isten művét, melyet a legfőbb Lény az emberi lélek, az emberi természet teremtesekor az emberben befejezett, és közreműködnek Krisztus megváltó és a Szentlélek megszentelő, üdvözítő tevékenységével a lelkek keresztény tökélyesedésére.

Igen helyesen határozza meg Lubrich A. a nevelés fogalmát, midőn így ír: „A nevelés alatt a nagykorúaknak tudatos, szándékos hatását értjük kiskorúakra, hogy ezek keresztény tökélyesedéseket önállóan eszközölhessék.“*)

Az iskola célja az értelmi és erkölcsi nevelés. A nevelésnek pedig célja az, hogy a kiskorúakat tökélyes, azaz tökélyességre törekvő keresztényekké minősítse gondolkodásuk, érzelmeik, törekvések, szóval meggyőződésük és jellemerejük megfelelő alakítása és begyakorlása által.

Hogy pedig ez csakugyan isteni mű, kitűnik abból, hogy hiszen maga az Isten is valamint természeti gondviselése, ugy egyuttal természetfölötti megváltása és újjáalkotása által nem tesz egyebet az emberben kiskorától fogva, mint neveli őt tökélyes kereszténynyé e földön, hogy az angyalokhoz hasonló tiszta, szent és boldog lény legyen belőle az örökkévalóságban.

Nevelni, tanítani tehát magasztos működés, Istenhez emelő, vele szövetkeztető foglalkozás, valóságos isteni tevékenység. A legelső és legfőbb pedagóg maga az Ur Isten, ki a többi pedagógusnak és az az egész pedagógiának ura, törvényhozója és bírója. Ezzel a tudattal, ezzel a meg-

győződéssel lépjük át az iskolai év küszöbét: a Szentlélek Ur Isten segítségül hívásával sziveinkben és ajkainkon. Tanító, a ki más meggyőződéssel nyul az ifjuság lelkéhez; nevelő, a ki Szentlélek nélkül kezdi és végzi a nevelést: az ilyen építés helyett rombol, üdvösség helyett kárhozatot visz be az ifjuság szellemébe. Az ily tanító-nevelő csapás, átok a társadalomra; holott ha a tanító Isten szellemében jár el, ha az ő nevelése és tanítása nem egyéb, mint az Isten céljainak megvalósítása, az Isten nevelő tevékenységének folytatása: akkor a tanító-nevelő Isten küldöttje, Isten helyettese, valóságos Isten áldása az emberiségre.

Tanulóknak és tanítóknak egyaránt szükségök van a Szentlélek segítségére. Sőt, ha szabatosan itéljük meg a dolgot, a tanító-nevelő testületnek sokkal nagyobb szüksége van a Szentlélek segítségére, mint a tanítványok tömegének. A dolog oka theologus és bölcséletileg kiművelt elme előtt igen egyszerű. A tanítók és nevelők tevékenységében csupa actio, csupa hatályosság nyilvánul; míg a tanítványok és növendékek működése java részt receptióból, befogadásból áll. Amazok szerepe aktív szerep, emezeké inkább passzív. Amaz tehát istenibb, és mint ilyen nehezebb; emezeké emberibb és így könnyebb. Amához tehát több isteni segítség kieántatik mint ehez.

A „Veni Sancte“ ünnepe — ünnepe a tanulóknak, de ünnepe főleg a tanítóknak és nevelőknek. Legaiább így kellene lenni! Abban a boldog gyönyörben ringatjuk lelkünket, hogy ez így is van országzszerre. Ah! mert valóban fenséges látvány látni egy ország értelmiségének értelmiséget, a jövő összes reményének megalkotóit, kikben az Isten szellemi atyáságának méltósága szállt meg közöttünk e földön, látni őket Isten oltárai előtt leborulva lélekben felemelkedni a tanítás és nevelés nagy eszméjéhez és isteni eszményéhez, Krisztushoz! Oh vajha így legyen ez országzszerre! Nem merünk megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy ez nem mindenütt így van: hogy sok nevelő-tanító nem a Szentlélek szelleme, nem a keresztény világnézet, nem a keresztény szeretet, nem a keresztény lelkesedés tüze hevíti.

*) Neveléstudomány, I. k. 205. l.

Szeretném, ha szavaim messze-messze elhangzanának, hogy meghallhassa azokat szent István birodalmának minden tanítója, minden nevelője. Nem mernék felszólalni, ha a nagy pápa, XIII. Leo pápa nem mondott volna karhoz'ató ítéletet iskoláink eredménye, korunk ifjúságának értelmi és erkölcsi értéke felett, midőn legújabb encyklikájában így ír: „Videmus . . . subolescere moribus opinionibusque depravatam iuventutem.“ Akár szigorubb, akár enyhébb értelmében vegyük a subolescere szót, t. i. akár jelentsen az egyszerűen növekvést, akár a bűzhödés jelentésével vegyük azt kapcsolatba, tény, szomorú tény az, hogy a pápa az egész anyaszentegyház előtt úgy ítéli meg az ifjúság mai nevelését, hogy az alól „moribus opinionibusque depravata iuventus,“ erkölcsseiben és gondolkozásában megromlott ifjúság kerül ki. Nem azt mondja a pápa, hogy minden ifju romlott; hanem azt mondja, hogy igen nagy a száma, egész ifjúság a neve azoknak, a kik a mai családi és iskolai nevelés hatása alatt romlottan serdülnek fel.

Magyarország katolikus tanférfiai! gondolkodjunk XIII. Leo pápa szavai fölött, ne csak futólagosan, hanem egy millenárius nemzet valóságos helyzetétől és komor jövőjétől ihletett komolysággal és állhatatossággal. XIII. Leo pápa nem az az ember, a ki a szavakkal játszik, annál kevésbé az, a ki vel a szavak vajmikor játszhatnának, mert nem tudja az értelmöket. A mit az egész anyaszentegyház előtt kimond, annak oka

TÁRCZA.

Laj neki ha megbukik!*)

(Szomorú kép az iskolai tulterhelés mezejéről)

Mottó: Az erős ezet szétrepeszi a hordót.

Mindenkor gyöngédkedő s beteges fiu volt a kis Feri. A szülők nem voltak figyelmesek testi fejlődésére s iskolaköteles kora előtt már egy évvel előbb kinozták a tanulással s ezáltal minden szellemi foglalkozás iránt az undor egy nemét csepegtették belé. Csupán kényszerből emelkedett a kis fiu egyik osztályból a másikba; mindenkor nagy szüksége volt a tanulásnál szülei segítségére s mégis mindig rossz bizonyítvánnyal jött haza.

„Mi lesz fiunkból“ mondá az apa — midőn az évnegyed végével intő ezédula jött a tanítótól, melyben az volt megírva, hogy Feri öt tantárgyban nem tesz előmenetelt.

„Elnézőknek kell lennünk“ vélekedék az édes anya csillapítólag; „a fiu gyöngédkedő!“ „Hisz nem lesz nagy szerencsétlenség, ha ismételni is fogja az osztályt.“

„Mit?“ mondta az apa felindulva, ismételni? Azt hiszed oly könnyen engedek el a fiunak egy évet? Nem kerül-e az nekem semmi pénzembe?“

„Igaz, hogy kerül“ engesztelék őt az asszony

*) Pályadíjjal kitüntetve.

is van, alapja is van, értelme is van, még pedig a legtisztább valóság. Ifjúságunk, a pápa ítélete szerint, „moribus opinionibusque“, szívére és eszére nézve romlottan kerül ki az iskolából! Ez az ítélet kell hogy elég legyen nekünk arra, hogy egész valónkkal átérezzük súlyát, átérezzük a kötelességnek is azt a sarkalását, melyet ennek az ítéletnek éle lelkünk lelkére gyakorol.

Tanfériak, ne feledjék XIII. Leo pápa eme indirekt dorgálását soha!

Tartsuk tisztán ifjúságunk szellemét minden vélekedéstől, a mely a mi magasztos keresztény vallásunk eszméibe ütközik, s töltsük be a serdülő nemzedék lelkét a leggyengédebb isteni félelemtől sugait és vezérelt lelkiismeretességgel és kötelességteljesítéssel!

Ez a modern, depravált nevelésnek egyedüli gyógyszere; ez a jövőbe aggodalommal tekinő lelkeknek egyedüli vigasza, egyedüli reménye.

Ehhez adjon nekünk Isten segítséget!

Veni Sancte Spiritus!

Dr. Breznay Béla.

Márkus Gyula

beszéde, az orsz. kath. segélyalap központi bizottságának gyűlésén.

Mélyen tisztelt központi bizottság!

Ismét, s mint mélyen érzett örömmel jelenthetem, már ötödizben részesülök azon szerencsében, hogy a m. t. bizottságot szívélyesen üdvözöl-

„meg kell azonban az áldozatot hoznunk! A nélkül is gyorsasággal ment a Feri át az egyes osztályokon s az orvos azt mondja, hogy kiméljük a gyermeket s békét hagyjunk neki.“

„Hm, könnyű az orvosnak véleményt mondani“ mondja bosszusan az atya. „Minden évben egy osztályt elvégezni nem nagy kívánság a gyermektől — s szavamat adom neked rá, hogyha a gyermek megbukik — baj lesz!“

Ismervén férjének másíthatlan akarátát az asszony, elment a tanítóhoz s kérte őt, ha lehet legyen elnézéssel a kis Ferije iránt.

A tanító azt mondá, hogy ez csak úgy lehet, hogyha Feri a számtanból, földrajz s történelemből otthon még külön oktatásban részesül.

Minden ha'ogadás nélkül tehát új tanítót hívtak segítségül, a már ugyis igen elfoglalt állandó tanító mellé.

Hogyha elment az egyik, jött a másik s szegény Ferinek nem csak az iskola, hanem magántanítói számára is mindenféle feladványt kelle elkészítenie. Ha a szép májusi idő hívogatólag csalogatá a szabadba — nem tehetett eleget szíve vonzódásának; ha iskolatársai sétálni hívták vagy játszani — neki a rekedt levegőjü szobában kelle maradnia s tanulnia, hogy meg ne bukják.

Az anya szomorkodással látta, hogy halaványodik napról-napra amugy is beteges s gyenge fia; mennyire kimerült esténként, ha a sok mindenféle feladványt verejtékeze elkészíté. Bizony friss levegőre sétálni már el nem mehetett, annyira el

hetem működése azon boldogító terén, melyen a jótékonyosság, a cselekvő felebaráti szeretet áldozataiból áldás fakad mindazokra, kik erre színtoly méltók, mint rászorultak, mind magára a m. t. bizottságra, — mert míg áldást oszt jótéteményeiben, áldást vesz a hálás szívekből. „Qui seminat in benedictionibus, in benedictionibus et metet.“

Egy gondolat mégis háborítólag vonul át lelkemen: *údvös intézményünk lassu fejlődése az érdekelttek ezreinek, sőt egész megyéknek, a szeretete műveltől való elmaradása miatt.*

Mire magyarázzuk e szomorú jelenséget?

Mint a turbina, mely éltető üde vizeit önti a szomszjas rétre, indító erejét a magasságban nyeri, úgy a nyomor és szenvedés enyhítésére hozott áldozatok, egy magasztos és szent érzeményből erednek — a szeretetből, melynek áldásthozó nyilvánulásait — m. t. bizottság működésében — az igazság és méltányosság geniusza kalauzolja, s bizonyára ment marad a római ítéletétől: „benefacta male locata malefacta arbitrator.“ (Ennius)

Azt tétélezzük-e fel tehát, hogy a távol maradó kebelében elapadt a jótékonyosság eme forrása? s annak helyét közöny saját, és részvétlenség kartársaik sorsa iránt foglalta el? Vagy a mai kor mindenben hasznót kereső utilitarizmusa zsugorítja össze szíveiket? — „Omnia metiuntur emolumentis et commodis“ mondja a latin böles, s kárhóztatólag teszi hozzá: „boni viri non solent.“ (Cic.)

De minek folytassam e tárgy fejtegetését, mit úgy sem tehetnék a keserűség némi vegyüléke nél-

volt csigázva s az anya figyelmeztető is férjét, gondolja meg, nem e igaztalanság annyira gyötreni a fiút a sok tanulással, férje azonban szokott modorához képest azt viszonzá: „Jaj neki ha megbukik!“

A tanév bevégezte előtt annyira ki volt merülve Feri, hogy az iskolaigazgató, kinek a gyermek halványsága s szórakozottsága feltűnt — maga haza küldé.

A fiu fejfájás s szédülésről panaszkodott, kevesett evett, sokat köhögött s nemsokára kénytelen volt az ágyat őrizni

Miután az évi zárvizsgát nem tehetta le Feri, így a tanító sem adhatott véleményt annak az utóbbi időben tanusított előhaladásáról s szerzett ismereteiről; a számalomraméltó gyermeknek eskis azon feltétel alatt helyezték kilátásba átmehetését felsőbb osztályba, ha jó sikerrel kiállja a pótvizsgát. A szegény gyermek négy hét múlva annyira magához jött, hogy az ágyat elhagyhatta s nem csoda, hogy ő ki a szünidő után annyira vágyakozott e nyilatkozat után elvolt keserédve.

„Jó sikerrel kell letenned a vizsgát, azt mondom, mert jaj neked ha meg fogsz bukni“ mondá kegyetlen apja, a ki valamerre elutazandóban volt. „A szünidőben derekasan hozzá látsz majd a tanuláshoz s akkor lehetetlen, hogy jó sikert ne arass.“

Feri nem mert tulszigoru apjának ellentzólni, csak mélyen sóhajtott, ismét vesződni kell majd a tanulással mindenáron, mert különben . . .

kül; kivált ha meggondolom, hogy majdnem minden, a tanítók sorsának javítására irányuló intézmény, mihely gyarapodása az ő hozzájárulásuktól van feltételezve, *tengéltre van ítélve; prosperál csak akkor, ha támogatása kényszerült.* Állításom mindkét részének igen közel fekvő bizonyítékai vannak; azonban kerülvén az odiosus oldalt, kegyes engedelmmükkel, csupán a prosperáló, s nagy reményeket keltő intézményről, s egy más, hasonló reményekkel kecsegtető kérdéstről, mely jelenleg kiválólag foglalkoztatja az elméket, szándékom, néhány futólagos gondolatnak kifejezést adni

Tudvalévő, hogy az orsz. tanítói nyugdíjalap, azon tetemes évi kvota által, melylyel a tanítók és iskolafentartók hozzájárulnak, máris annyira felzaporodott, hogy az alap céljának kockáztatása nélkül, esekélyebb befizetés mellett is, tagjainak nagyobb nyugdíjösszeget biztosíthatna. Természetes tehát és teljesen jogosult a tanítók azon ohajtása, hogy ezen intézmény alapszabályai revidáltassanak, illetőleg a fentjelzett cél kívánalmaihoz képest módosíttassanak.

S minthogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a tanítóknak nyújtható kedvezmények jogosultsága elől — mint országgyűlési nyilatkozataiból értesülünk — el nem zárkozik, sőt a szükséges kombinációk eszközésére nélkülözhetlen, a tanítók, nejeik s 16 éven aluli gyermekeik korára és számára vonatkozó statisztikai adatokat máris összegyűjteté: alapos a remény, hogy e kérdés kedvező megoldást fog nyerni

Az anya és a gyermek a helyett, hogy a hegyekbe mentek volna most, mint előre tervezték: ismét a poros városban kelle maradniok; a számtanból két privát órát kelle venni s ez csak ugy vala lehetséges ha otthon maradnak.

Két óráig tanított a correpetitor s két órát vett igénybe a kidolgozandó feladványok elkészítése a többi időt tompa elcsüggedésben tölté Feri, folyton szeméi előtt lebegvén a jövő vizsga rémképe.

Nem volt szegény Ferinek egyebe a szünidőből mint kinja és sok gondja. Naponkint megemlekezett attyja mondásáról „Gyerek, meg ne bukjal mert baj lesz!“ s naponkint gyengébbnek érezte magát; de a kötelességteljesítés öntudata oly nagy volt benne, hogy gyengeségének nem engedett, s elerőtlenedése daczára feladványait mindig elkészíté.

Igy teltek le a keserű napok.

Az attya is haza jött kéjutazásából — tartozott önmaga s esaládjának azzal, hogy egészségére figyeljen s az anya első szava az volt férjéhez: „Átjön e fiunk?“ ezzel tünődve nézett egyetlen fiának beesett s ellankadt szemekre.

„Át kell jönnie!“ „nem szabad egy évet veszténie!“ mondá az atya.

A végzetljes vizsga napja mind inkább közeledett. Feri rendkívüli módon izgatott volt. Gyengeségét nem tekintve — fáradt testét az iskolaházhoz vonszolá. A verejték csurgott homlokáról, érverése tombolt s egész testében reszketett izga-

De nagyon jogosult azon óhajítás is, hogy a revízió az igazság követelményeit is tekintetbe vegye, s megszüntesse azon anomáliát, mely az igazságosság legfrappansabb mellőzésével, a korszámitást, nyugdíjra való jogosultságot, és a nyugdíjösszeg mennyiségét illetően, merőben indokolatlan előnyt nyújt az állami iskolák tanítóinak, a hitfelekezetiék felett.

Vajjon ez utóbbiak nem a haza fiai, úgy mint azok? nem ugyanoly képzés kivántatik ezektől, mint amazoktól? nem ugyanazon szent hivatás köteleit teljesítik-e ezek is, azok is? sőt nem mostohább-e a hitfelekezetiék dotációja, mint amazoké? S nem mondhatják-e átvitt értelemben sz. Pállal: „Hebraei sunt, ego, Israelitae sunt, et ego, semen Abrahae sunt et ego, ministri Christi sunt, plus ego?”

Valóban botránkozott az alapszabályok ezen eklatáns, s mivel sem indokolható méltánytalansága, s a folyton hangoztatott egyenlőség századában valóságos anachronizmus.

Ezen tárggyal kapcsolatos — legalább a tanítók sokszor oly élénken kifejezett óhajításában — a jövedelem *minimumának* felemelése. Mert míg a nyugdíj csak vénségükben ígér — nem mindnyájok által elérendő — nyugalmat, a javított minimumban mindennapi megélhetésök feltételét látják.

„*Minimum.*“ ominózus név! Lényege úgy látszik veleszületett az első pedagógussal; s haddan és most a lehető minimum volt a tanítók honoráriuma. Legalább nem olvassuk, hogy az ambulans tanítók más jutalomban, mint tanítvá-

tottság s félelem miatt. Órahosszant elhúzódott a vizsga, szerencsére azonban minden jól ment s meglehetősen sikerrel állotta ki a vizsgát.

Megkönnyebülve lélezett fel a megpróbált; hisz nem „bukott“ meg. Mit fog majd szólni az apa, hát még a mama!

Ekkor egyszerre felcsilámlott szeme előtt s már egy év óta kinzó köhögése fokozódott hévvel állt be. A fiú fel akart emelkedni, de ahhoz kevés erőt érzett önmagában. Tanulótársai segítségére siettek s a már majd elalélt Ferit friss levegőre vezették. Kint a levegőn magához tért egy kissé; azután ismét elővette őt a gonosz köhögés, melyet véromlás követett.

A szerencsétlennek egyik barátja Feri szüleihez sietett, hogy őket a történetekről értesítse.

„Nohát, ájtott e Feri? kérdé izgatottan az apa a lélezete fogyott küldönczöt.

„Igen át“ mondta amaz zavarodottan „de
„Mit de?“ esett az anya közbe.

Megtudta, elég korán, éppen egy koesi állt meg a ház előtt: holt fiát hozták azon haza.

Ő „átment“ egyszerre át, az egész földi léten.

Ráértek most a szegény s sokat próbált szülők, egész életükön át a felett gondolkodni: üdvösebb több tanulni valókkal t u l t e r h e l n i egy gyermeket, mint a mennyivel az gyenge erejéhez képest megmérközni képes. Szülők s ti tanítók legyetek előrelátók, hogy ily megróbáltatás ne érjen benneteket!

Ginzéry Nándor.

nyaik számában nyertek volna kielégítetést. Görögök és rómaiak erényt, bünt, művészetet, mesterséget istenítettek, de pedagógust az olympusi istenek székébe nem ültettek soha! S így nem esoda, hogy az olympusi hatalmasságok között rokon pártfogójuk nem lévén, csakis az istenek haragjának szülöttjei voltak „quem dii odere, paedagogum fecere.“ — A régi vizitációk stipulációi: hús, cipó, olaj, fagygyu, ezizma, stb. s ehez hasonló néhány denár értékű cikk, csakis a sovány megélhetés feltételeit biztosítják. S a mostani kor, mely a földművest és kézimunkást is tudóssá — fájdalom csak is tudóssá — akarja képezni, szükkeblültségéről eléggé tesz tanúságot a tanítók fohászkodása egy jobb jövő, egy tisztább magasztosságához s *fáradalmak érdeméhez méltó minimum megállapítása után.*

S tegyük fel, hogy a jelenkor felismerendi, hogy a tanító minden idejének feláldozásával a legértékesebb javakat nyujtva a nemzetnek, midőn annak zsege fiait értelmes, valláserkölesős, hasznos emberekké, s lelkes, áldozatkész hazafiakká neveli; hogy munkásságának gyümölcsei még az utókorra is átszállnak: „serit arbores, quae alteri saeculo prosint“ (Statius) s így a legnagyobb jutalomra, s a jelen és jövőkor hálájára is méltó; s hogy ennél fogva óhajításaik, legalább szerény mértékben javított minimum megszavazása által fognak valósulni, — noha féltő, hogy a tanítói kongrua ügyében is — a *párbér* kérdése képezheti azon archimedesi pontot, melyből az egész ügy kiemelhető a reménykedés látköréből.

Ámde nem habozom kimondani, hogy a minimum meghatározása még nem jövedelem. S valóban közsegeink találkonysága a jövedelem egyik részének tulbecslésében, s egykedvűsége másik részének megtagadásában, az állam részéről igen sok jóakaratot tesz kívánatosá, hogy a minimum ne maradjon írott malaszt.

S ezen feltételezett jóakarot nyilvánulásának mily sok akadály van, úgy az általános helyzetben, mint az iskolafentartók szegénységében? S tartok tőle, hogy *mig az olajág a szuronyok hegyére van tűzve*, s a fegyveres béke áldásait oly drágán vásároljuk; *mig színekurák léteznek*, s a semmittevés is sok címen dús díjban részesül; *mig a nemzet anyagi jólétének még oly sok akadályai el nem háríttatnak: addig a haza nap számosainak adása marad a társadalom*, s a tanítók ennek mindig többet fognak adni, mint mennyit attól kapnak.

S hogy beszédemnek gyakorlati tanulságu befejezést adjak, legyen szabad arra utalni, hogy legyen bár a fenn érintett kérdések megoldása még oly kedvező, a jövő esélyei, elemi csapások, betegség, családi szerencsétlenség, s az élet viszontagságos alakulásai ellen biztonságot nem nyujtanak; segélyt, vigasztalást, gyógyírt csupán intézetünk nyujthat; létökát minden körülmények közt főtartja, s áldásait évről évre, nemzedékről nemzedékre árasztandja.

S ezzel Isten áldását kérve tanácskozásunkra, a gyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

40—75—215.

Mióta a zónát behozták, divattá váltak a vasuti viccek. Gyártanak újakat, ugynevezett zónavicceket, de még többször csak a régi ket elevenitik fel. Az utóbbiak közé tartozik az is, hogy valaki az utasok és a vonatvezetők közötti viszonyt így állította össze: a harmadik osztályban az utasok udvariasak, a vonatvezető goromba; a másodikban az utasok is udvariasak, a konduktor is az; az elsőben végre a vonatvezető udvarias, az utasok pedig gorombák. Az iskola tudvalevőleg sokban hasonlít a vasúthoz. Végállomásai a beíratás és a vizsga; közbeeső állomások: karácsony, husvét; feltételes megállóhelyek: minden hónap vége; főgépész: az igazgató; vonatvezetők: a tanítók; coupé-k: az egyes osztályok. Még abban is hasonlít az iskola a vasúthoz, hogy mint ebben, úgy abban is van I., II., III. osztály, lefoglalt kocsik és különvonatok.

Es pedig: harmadik osztály a tandíjmentesek, a kik csak a 40 kr. beíratási díjt fizetik, második osztály, a kik havonként fizetik a tandíjat s így beíratáskor 4) krt s egy havi díjat, összesen 75 krt szurkolnak ki, első osztály, akik egy félévi díjat tesznek le előre, ezek 2 fnt 15 krt fizetnek az az év elején. Lefoglalt kocsijaik vannak azon ritka madaraknak, akik az egész évi tandíjat előre lefizetik Végre különvonaton a magán vizsgázók utaznak.

Legkényelmesebb persze különvonaton utazni. A főgépész ott előzékenyen fogadja az embert, az utas büszkén váltja a jegyet s neki legkevesebbet kell tartani vasuti szerencsétlenségtől, mert a főgépész roppant vigyáz, a vonatvezető még jobban. Hajlongva fogadják az utast, a kinek egy-egy mosolya boldoggá teszi őket. Figyelemmel kérdezősködnék óhajai után, lesik kívánságait, kényelmes ülőhelyről gondoskodnak számára, még le is fekhetik, ha akar — semmit sem vesznek tőle rossz néven. Vonatját gyorsan röpitik s ha az utas egy-egy szép vidék iránt érdeklődik, még meg is állítják a vonatot. S ha talán nem tetszik neki e vagy ama vidék, előzékeny udvariassággal megkérdezik tőle, hogy merre parancsolja az útirányt, mit kíván látni, merre akar gyorsvonatozni s azonnal abba az irányba terelik a vonatot. Szóval nem a főgépész s a vonatvezető intézkednek a különvonaton; ott az utas az ur, a többiek csak az ő intéseit lesik, hogy azoknak rögtön eleget tehessenek. Csak hogy persze különvonatra nincs mindenkinek pénze; így csak nagy urak utazhatnak, akik nem is akarnak a zsiros-pizkos zónások közé keveredni, még az állomáson sem.

Lefoglalt kocsin is jó vasutazni. Az állomáson jegyváltáskor találkozik ugyan az ember az ügyesbajos, pikkes-pakkos, czókmókos néppel, de mielőtt nagyurasan kijelenti, hogy lefoglalt coupéban fog utazni, a főgépész a vonatvezetővel együtt egész átalakuláson megy keresztül; esupa láb lesz a két ember s ők magok elintézik az egész jegyváltási kellemetlen históriát, s neki csak azt adják alázatosan tudtára, hogy mikor kell beszállani. Ő addig helyet foglalhat, a hol tetszik s az egymást taszigáló, jegyváltásban izzadó közönségtől elkülo-

nitve mosolyoghat azoknak a tolakodásán. Ezért a nagy figyelemért persze jó borralalót kap a vonatvezető, hogy aztán az uton is udvarias legyen s különösen a feltételes megálló helyeken vigyázzon, hogy baj ne történjék; szóval az utast az egész uton különös figyelemmel kísérje. A vonatvezető ezt készségesen megígéri és meg is tartja, tudva, hogy fáradozásaiért kiszálláskor ismét borralalót üti a markát. A külön koupés utas nem mehet ugyan arra, amerre neki tetszik, de mégis kényelmesen utazik, mert a kocsiban, melyben utazik, ő az ur, azt a vidéket nézi meg, amelyik neki tetszik s ha valami nem tetszik neki behúzódik kupa szögletébe, nem kell félnie, hogy a kalauz megháborgatja; ha aztán megint eszébe jut, hogy az utra vigyázzon, előveszi a vonatvezetőt s megkérdezi, hol vannak, az érdektelenül eltöltött utdarabért nem meri őt senki felelősségre vonni. Kiszálláskor is jó dolga van, a vonatvezető maga siet elébe és kiemeli a kocsiból, vigyázva nehogy baja essék s finom bókok között vesz tőle bucsut. Az ilyen utas ugyan nem gyorsíthatja a vonatot, ezt csak a különvonatos teheti, de legalább az egész uton különös figyelem és kiszolgálás tárgya.

Azután következnek az első kocii osztály. Itt már többen vannak, de ezek is mind urak. És a vonatvezető finom ember, aki tudja, hogyan kell urakkal eljárni. Annyira ugyan már ritkán megy, hogy maga váltaná meg nekik a jegyet, de előbbre teszi őket s ha észreveszi, vagy épen szólnak az illetők, hogy ők első osztályon fognak utazni, rögtön kiadja nekik a jegyet, hadd várjanak a zsirosak tovább. Nagy figyelemben részesülnek az első osztályban utazók is, kivált ha tudtára adják a konduktornak hogy a feltételes megállóhelyeken az uton való figyelemért majd csusszan egy kis borralalót. Az utak minden egyes részletét figyelmesen megmagyarázza nekik a vonatvezető s ha talán valamely táj nem nyerné meg tetszésüket, a konduktor gyöngéden figyelmezteti őket a vidék szépségeire. Ők pedig meghallgatják a magyarázást, ha úgy tetszik, ha pedig épen nincs kedvük rá, a konduktor bosszankodik ugyan magában, de szólni csak nagyritkán szól, ha t. i. . . az utas az egész uton aludni akarna. Az egész kocsiosztályban utazni tehát még mindig jó. Csakhogy erre sem jut mindenkinek.

Nem valami tulságosan rossz a második osztály sem. Itt már többen vannak ugyan, sőt néha össze is zsúfolódik az ember, de legalább nem kap a jó szóért rosszat. Meglátszik ez már jegyváltáskor. A másodosztályos utasnak — ha már az elsőbelieknek is — hát nekik is maguknak kell jegyet váltani. Náluk már különbséget sem tesz a konduktor; csak tessék sorjára várni, inti közülük a buzgólkodókat; de még mindig: „tessék.“ Kölcsonös udvariasságok közt tudja meg az utas a beszállás idejét, az uton pedig mind hangosabban, de mindig egész udvariasan mutogatják neki a vidékeket. Borralalót ezeknél már nincs, de a vonatvezető még sem gorombáskodik, mert a másodosztályos utas még úgy, ahogy intelligens ember, aki az ilyesmit el nem tűri; a pörlekedést vagy

pláne fegyelmi eljárást pedig senki sem szereti. Mikor az ut végére érnek, itt már nem buzgólkodik annyira a konduktor, csak illemmel szól az utasnak: tessék vigyázni és kiszállani — lefeljebb a betegesebb utasoknak segít, de azt is inkább számalomból.

Egész más a harmadik osztályon. Az utas félénken közeledik a pénztárhoz s nagy alázatosan áll meg az urak előtt. Egy „no mit akar” után lassan előadja, hogy bátorkodik egy jegyecskét kérni, mert utazni szeretne. Azaz, hogy talán nem is szeretne, de kell neki. Harmadik osztály? mordul a reszketőre a főgépész — csak várjon! Hosszas ide-oda futkosás, lökdöstetés és számos „kezit csokolom” után kezében a jegy. Megkapja az ordért, hogy hol és mikor szálljon fel; el nem marad a „mert különben” sem. A konduktor aztán elhelyezi őket a kocsiban; ezek már nem válogathatnak. Áhitattal veszik tudomásul, hogy most merre utaznak és mi a látni való. Mindent meg kell nézni, akár tetszik, akár nem. Ha pedig valaki nagyon kifáradna és nem vigyázhatna meg minden tájat, a konduktor hangos, hangosabb és leghangosabb — érezhető, érezhetőbb és legérezhetőbb módon közli velük a látni és hallani valókat. Pihenés csak akkor van, ha a konduktor fáradt, vagy nem ér rá, mert a magasrangú utasokkal van kegyelmesen elfoglalva. Kiszálláskor pedig ugyancsak vigyázniok kell, hogy a lábukat ne törjék, mert a harmadikosztályos kocsik lépcsője nagyon magas és keskeny és nem jön a konduktor karját nyújtani segítségül. Hja! negyven krajczárért ne várjon senki komóciót. A konduktor nem tehet róla; mért nem született herezegnek.

Vége a vasutazásnak. Még csak egyet, és pedig egy kérdést: szabad-e az iskolának kocsiosztályok dolgában is a vasúthoz hasonlítani? **Ellenőr.**

Az orsz. kath tanítói segélyalap központi bizottságának ülése.

Budapest, aug. 27.

A központi papnevelő dísztermében ma d. e. tartotta az országos katolikus segélyalapnak központi bizottsága ülését, amely évenként egyszer szokott összeülni, hogy az alapra vonatkozó intézkedéseket megtegye, ösztöndíjakat, segélyeket szavazzon meg stb.

Az egyházmegyéek küldöttei délelőtti 9 órakor csendes misére gyűltek össze az egyetemi templomba, mely után a képviselők a díszterembe vonultak, ahol Márkus Gyula pápai prelátus ő mlga mondotta a megnyitó beszédet, melyet fentebb adjuk egész terjedelmében.

Majer püspök indítványára az ülés elhatározza, hogy ő mlga nagyhatású beszédét a jegyzőkönyvben örökíti meg és a lapokban is fog közöltetni.

Klein Jenő besztercebányai tanító ezután egyhangulag az ülés jegyzőjévé választott.

Az elnök azután jelenti, hogy ösztöndíjakra és segélyekre összesen 108 folyamodvány érkezett be, amelyek közül 34 ösztöndíjért és 74 segélyért folyamodik.

Majd fölolvastatik a biboros hgprimás ő emjának kegyes leirata a múlt évi gyűlés jegyzőkönyvére, amely hódolattaljesen tudomásul vétetik. Ő emja jóváhagyja Öveges győrmegei tanító múlt évi indítványát, amely szerint a segélyalap tagjai befizetési könyvecskéket kapjanak.

Öveges e könyvecskére tervezetet nyújtott be, amely

elfogadtatott s amelynek nyomán ő emja nagy mennyiségben nyomtatott és küldetett szét minden egyházmegyének ilyen könyvecskéket. A könyvecske bemutatott, s szétküldése mély köszönettel vétetik jegyzőkönyvi tudomásul. *)

Jelenti azután a prelátus elnök, hogy ő emjától az ösztöndíjnyugtakra nézve leirat érkezett, amely fölmentvényképen is szolgál. S ezzel a számadások illetékes helyről jóváhagyattak.

Majd bemutatott az egri főkáptalan számadási ki vonata az az 1888. évről.

E szerint az alap tőkéje 68715 frt 98 kr; az árvaházi alap külön tőkéje 4907 frt. Ezuttal kiosztásra kerül 5459 frt 21 kr; és pedig az összegnek négytizedrésze 2183 frt 58 kr ösztöndíjra; az öttizedrészt segélyre, és pedig 2729 60 kr. Az árvaházra marad pedig az egytizedrészt, és pedig 545 frt.

A múlt évben 1900 frt osztott ki ösztöndíjra, és pedig négy kapott 100—100 frtot, és harmincan 50—20 frtint. Részt halálozás, részint egyéb okok folytán azon összegből csak 1675 forint vétetett föl; 225 frt tehát újabb kiosztásra kerül. Négy ösztöndíjas pedig befejezve tanulmányait megszűnt diájak élvezni.

Erre többen azon kérdéshez szólnak hozzá, hogy mi történjék a föl nem vett ösztöndíjakkal, amelyek összege 175 frt, amennyiben egynek ügye függőben maradt. És pedig az iránt oszólnak meg a vélemények, hogy e fennmaradó összegekből alapítassanak e új ösztöndíjak? — A 175 frt új ösztöndíjak gyanánt fog szolgálni.

Elnök ő mlga kijelenti, hogy kettő továbbra is megmarad 100—100 frtnyi ösztöndíj élvezetében, azután 25-en kapnak 50—50 frtot. Új kiosztásra kerül 733 frt 68 kr; ehhez hozzáadva 175 frtot, összesen 908 frt 68 kr, keresz számban 900 frt. S így összesen 2350 frt jut ösztöndíjakra.

Kimondatik elnök-prelátus indítványára, hogy a 900 frtból 18 új, ötvenforintos ösztöndíj alakíttatik. Az alapszabályok értelmében csak felsőbb osztályúak vétetnek kombinációba.

A folyamodók egyházmegyéek szerint a következőleg oszlanak meg: Esztergom 3, Kalocsa 1, Eger 2, Erdély 2, Eperjes 4, Kassa 7, Győr 4, Nyitra 4, Nagyvárad (lat. szert.) 1, Rozsnyó 2, Szepes 4, Veszprém, Szombathely 2.

E folyamodások közül több, hiányos felszerelés és egyéb okok folytán nem volt figyelembe vehető.

Hosszas vita után, amelyben az összes tagok résztvettek, végre határozatba ment, hogy 50—50 frtnyi ösztöndíjban 16-ot fognak részesíteni az új tanévtől kezdve.

Ezután a segélyek kiosztására kerül a sor. Összesen 2729 frt 3 kr osztatik ki. Würth indítványára kimondatik, hogy olyan folyamodványok, amelyek nem az egyházmegyei hivataloktól érkeznek, semmiféle tekintetre nem számíthatnak. Ezt kontemplálják az alapszabályok is. A központi bizottság ilyen értelemben határoz.

Ezer hétszáz huszonkilenc forint osztattott ki 60—50—40—35—30—25—20 és 29 (egy tanító számára) forintos részletekben, szóval összesen 54-en kaptak segélyt. A bizottság az elnök ő mlgaak rendelkezésére bocsátja a hátralevő 1000 frtot, amelyből a hozzá az év folytatában érkező folyamodványok (segélyek tárgyában) fognak tekintetbe vétetni. A múlt esztendőben 500 frtból állott az összeg, amely egészen szétosztott segély fejében.

Majer püspök indítványára végre még köszönet mondatik az elnök-prelátus és Begovceveh ő ngának, ami éljenezések között történik.

Az elnök meghatottan mond köszönetet, szeretetének adva kifejezést a tanítói kar iránt, kívánva a segélyalapnak nagyobb lendületet. Kéri a tanítókat, hogy a segélyalap ügyét szívükön viseljék.

Begovceveh ő nga megemlékezik Danielik egri kanonokról, aki 2200 frtot hagyott a segélyalapnak, ami örvendetes tudomásul vétetett.

Az elnök és jegyző aláírják a jegyzőkönyvet, amely ő emjának terjesztetik föl.

Az ülés végeztével (fél 2 órakor) a jelen voltak a központi papnevelde vendégei voltak díszében, amelyet számos pohárköszöntő fűszerezett.

*) Lásd lapunk 11. számát.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Beküldetett: Hol késik a kath. autonómia? Irta Veridicus. Budapest, nyomtatott a „Hunyadi Mátyás“ intézetben. 1889. 48. lap. — Ezen méltó feltűnést keltett röpirat tartalma a következő: Több világhírességet (Előszó gyanánt.) I. Az 1847/8. országgyűlés alatt Pozsonyban tartott püspöki tanácskozmányok. — II. Az 1866—71-iki autonómikus mozgalom tekintettel az elaboratumra. — III. Kívánatos-e újból felszínre hozni a kath. autonómiát s mily alapon történjék az? — IV. Az apostoli királyi kegyuri jogai. — V. A Tisza-kormány és parlament hangulata. — VI. A főpapság magatartása. — VII. A világi elem törekvései. — VIII. Az alsó klérus állásfoglalása. IX. A sajtó és a kath. közvélemény. — Zárszó. — A röpirat ára bérmentes küldéssel 35 kr. — A legmelegebben ajánljuk t. olvasóink b. figyelmébe. Ilyen alaposan eddig senki sem világította meg a kath. autonómia kérdését, mint Veridicus. Megérdemli, hogy széles körben terjesszessék. — Megrendeléseket mi is szívesen közvetítünk.

Bűn és lünhődés. vagy a büntető törvény példákban Irta K. Nagy Sándor, nagyvárad kir. ügyész. — Nagyvárad, nyomtatott ifj. Berger S. kiadótulajdonos könyvnyomdájában. 1889. — Ára 60 kr, postai küldéssel 70 kr. — A büntető törvény ismerete mindenkitől kívántatván meg, ennek nemtudása vagy téves felfogása a beszámítást nem zárja ki, vagyis a törvény nem-tudásával védekezni nem lehet. Pedig nagyon kevesen ismerik a büntetőtörvényt azok közül, akik rabságba kerülnek, s csak az ítélet kimondásakor látják és érzik a törvény szigorát, amikor aztán — későn — fájdalmasan felkiáltanak: Jaj, ha ismertem volna a törvényt, dehogy tettem volna ilyent! Ennek elkerülése czéljából, ill. a nép jóléte és előre haladása iránt való fellelkésültségében vállalkozott szerző jelen munka megírására, melyben a lehető legnépszerűbb alakban, példákban ismerteti meg a néppel a büntető törvényt, ennek a mindennapi életben leggyakrabban előforduló szakaszait kétszáz történetben állítván össze, melyek a való életből vannak véve. — E művet különösen a ft. lelkes és tanító urak figyelmébe ajánljuk, mint akik a néppel közvetlen érintkezésben állanak. A példák egyszerű, népies, de vonzó modorban írvák, és azért mindenki megértheti. A történet végéhez a megfelelő büntetés van csatolva, hivatkozással a bünt. törvény szakaszaira. — Azok is tanulhatnak belőle, akiknek czikorny's és sok helyen érhethetlen törvénykönyvönk elolvasása nehezükre esik. — Még egyszer melegen ajánljuk

Jézus szent gyermeké művének évkönyve 1889 re. Magyarországi kiadás.

Mi Atyánk. Az oktató népkönyvtár 2-ik száma Lepsényi Miklós kiadásában Pozsonyban.

Récit de quelques faveurs obtenues par l'intercession du bienheureux Jean-Baptiste

de la Salle fondateur de l'institut des Frères des écoles chrétiennes. Deuxième édition. — Azon gyógyulások és kegyelmek hiteles leírását tartalmazza e füzetke, melyek bold. de la Salle közbenjárása folytán történtek — Beküldetett egyuttal b. de la Salle szép fénynyomatu képe.

Szépírási minták. Az elemi iskolák IV., V. és VI. osztálya, továbbá alsófoku ipar- és alsófoku kereskedelmi iskolák számára. magyarázatokkal ellátva, módszertanilag rendezte Vajda Pál, főv. p. isk. tanár. Kiadják dr. Gööz József és Vajda Pál. Bizományban: Lampel Róbert es. és kir. udv. könyvkereskedésében, Budapesten. VI. Andrassy ut 21. sz. — Magyar írás ára 15 kr. — Magyar és német írás (kettős füzet) 30 kr. — A nagymélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium (1889—25,924. sz.) és Budapest főváros tek. tanácsa által egyedül és általánosan engedélyezett ezen szépírási munkákat olvasóink pártfogásába melegen ajánljuk.

Felhívás előfizetésre. A győrvidéki tanító-egyesület elhatározta, hogy a tagjai által benyújtott és nagyrészt pályadíjjal jutalmazott gyakorlati leczkéket egybegyűjtve „Gyakorlati leczkék“ czime alatt kiadja. Az egyesület ezen elhatározásával egyedül a tanúgynek kíván hasznos szolgálatot tenni, különösen a kezdő tanítóknak és képezdei növendékeknek kezébe oly használható kézikönyvet adni, mely a népiskolai tantárgyak mindegyikéből egy vagy több gyakorlati minta-leczkét tartalmaz. — Az egész munka két füzetben, két havi időközzel fog megjelenni. Az első füzet legkésőbb f. évi november hó 15-ig küldetik szét. — Egy-egy füzet 96 oldalra terjed, melynek árát 40 krban állapítottuk meg, hogy e gyakorlati segédkönyvet még a legszegényebb tanító is könnyen megszerezhesse. — Hogy a nyomtatandó példányok száma felől tájékozhatassunk magunkat, kérjük az előfizetési összeget (a füzetek külön is kaphatók) a lakás és utolsó pósta pontos megjelölésével az első füzetért legkésőbb f. évi október hó 15-ig, a második füzetért pedig december 15-ig (vagy egyszerre mindkét füzetért 80 kr.) Veninger Ernő, tanítóképző intézeti igazgatóhoz (Győr) beküldeni. — Az első füzet körülbelül a következő leczkéket fogja tartalmazni: 1. A család, község és lakosai kor és foglalkozás szerint II. oszt. 2. A tö- vagy szükmondát és a bővítőrészek ismertetése. III. oszt. 3. A gőz, pára, köd, felhő, eső, harmat, dér, hó és jégeső. II. oszt. 4. A hang. V. és VI. oszt. 5. Számítási kezedete 1—10-ig terjedő számkörben. 6. Győrmege ismertetése. III. oszt. 7. Törték tanítása. 8. Néhány olvasmánykezelés. 9. Gyakorlati leczkék a faiskolában. — 10. A mérges növényekről. — A győrvidéki tanító-egyesület megbízásából: Veninger Ernő, képezdei igazgató. Jilg J. Ede, néptanító.

Előfizetési, ill. megrendelési felhívás a „Törvényhatósági Naptár“ 1890 iki folyamára Tartalma lesz: a) naptári rész; b) Magyarország általános czimtára; c) Magyarország törvényhatósági czimtára; d) hasznos tudnivalók. — A diszes kiállítású naptár szerkesztője dr. Toldy László Budapest főváros főlevéltárnoka. — Ára 1 frt 50 kr; bolti ára 2 frt. Az előf. ár csupán szeptember végéig marad érvényben. — Az előfizetések ill. megrendelések a Pesti könyvnyomda-részvény-társasághoz küldendők — Az egyházi és világi hatóságok hasznát vehetik ezen naptárnak.

VEGYESEK.

Lapunk mai számához egy $\frac{1}{4}$ iv melléklet és Hornyánszky Viktor könyvárjegyzéke van csatolva.

Féléves és hátralékos előfizetőinket, az előfizetés megújítására, ill. hátralékaik szíves beküldésére kérjük.

Reklám a reklámnak cz. mult számunkban a kisdednevelési kiállításról megjelent cikkünk privát körökben visszatetszést szült. Semmiféle klikket nem szolgálván, a tiszta igazságon alapuló, személyes meggyőződésünket is tolmácsoló cikket kénytelenek voltunk közölni, mert csak úgy véljük t. előfizetőink érdekeit szolgálni, ha az igazságot mindenkivel szemben bátran kimondjuk. Hogy azonban Σ jegyű cikkírónak nézete s így lapunk álláspontja nem áll magában, bizonyítja a „Kaloecai Néplap“ augusztus 31-én megjelent 35. száma, mely a mi lapunkkal egyidejűleg látott napvilágot, és melyben a következők foglaltatnak: „Ezen kiállításról igen sok szépet irtak a lapok, jól is tették; mert a befolyó jövedelem igen nemes és szent czélra, a munkaképtelenné vált tanítónőkről gondoskodó Dorottya-egylet javára esik s ezen szempontból mi is melegen ajánljuk a kiállítás megtekintését. Az igazságot azonban el nem hallgathatjuk, azt t. i. hogy a kiállításon épen az nem található fel, minek czéljából rendeztetett. Mi ugy képzeltük magunknak a dolgot, hogy ott könyven és tanulságosan áttekinthetjük a kisded helyes óvása-, ápolása- s gyakorlásának rendszerét és eszközeit. E helyett összehordva találtunk ott jót, rosszat keverve; a látogatónak kell a sok roszból a jót kiválogatnia. Amde aki erre képes, az nem szorult a kiállításra, aki pedig rászorult, az ugyan ottan ki nem okoskodik. Az egész kiállítás inkább csak reklám a kiállító cégek részére.“

Amos Comenius a szemléleti tanítás ősapja „Orbis Sensualium“ című művének egyik fejezetében ezelőtt harmadfélszáz esztendővel következőleg írja le az iskolát: „Az iskola oly műhely, a melyben a gyenge elmék a jóságos cselekedetre szoktattatnak és elvlasztatnak klasszisokra. Az iskolamester ül a tanítószéken; a tanítványok a padokon. Amaz tanít: ezek tanulnak. Némely dolgok eleikbe iratnak krétával a táblára Némelyek ülnek az asztalnál és írnak. Ő meg jobbitja a hibákat. Némelyek állanak és elmondják a miket megtanultanak. Némelyek egymással csacsognak és csintalanul viselik magukat és restek; ezek megverettetnek lapockával (pálcával) és veszszövel.“

Iskolai térképeket és szemléltető képeket nem tanácsos az egész év folyamán a falakon függve hagyni. És pedig először azért, mert ez határozottan **pedagógia-ellenes**. A gyermekekben ugyanis kivész az érdeklődés ezen dolgok iránt, ha azok folytonosan szemek előtt vannak. Ép olyan vagy kevesebb figyelemben fogják azokat részesteni, mint a kályhát vagy az iskolában levő szekrényt. Ha azonban ezen tanítási eszközök alkalmas időben függesztetnek fel és egy-két napig megtekintésre ott hagyatnak, a gyermekek bizonyára felfog-

ják használni ezen alkalmat, hogy a magyarázatot az előadás alatt és azonkívül való szemlélés által emlékezetünkbe vessék. Különféle tan. eszköz egyidejűleg kitéve a gyermekek szemléletének, szókészletéhez és figyelmességhez vezet. Másodsor, mert gyorsabban mennek tönkre. Csak a porra kell gondolni, mely azokra tapad, azután a nedvességre, mely sok iskolában található és a képekbe szívódik. A világosság meg rontja a színezést, a képek könnyen elmosódnak és felismerhetetlenekké válnak. Harmadsor nehezítik a hallást, mert a hanghullámokat zavarják és a hangvisszaverődését akadályozzák. — Nagyon ajánlatos tehát a térképeket és szemléltető képeket egy száraz szekrényben tartani, ahonnan azok használat végett alkalmat adtán kiveendőek.

A szalka-vidéki tanító-egyesület f. év augusztus végén tartotta meg évi közgyűlését Vámos Mikolán. Az ünnepélyes sz. mise után ft Kovács József, kisgyarmati esperes-plébános és kerületi tanfelügyelő, lelkes és magas beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. E beszéd a magasztos lelkesült. s sugalta szemenszedett eszméktől csakugy sziporkázott. Buzdította a tanítókat, — hogy legyenek fáradhatatlan apostolai a vallásos nevelésnek; mert ugymond, a neveletlen ember elméje a vastag tudatlanság fészke, szíve az álnok törekvések és gonosz indulatok műhelye, lelkiismerete a jó és nemes érzelmek koporsója. Vallás nélkül nincs erkölcs, ezek nélkül nincs nevelés, nevelés nélkül nincs ember. Valamint az ág törzs nélkül, melyről letörött, csak száraz ág; ugy a nevelés vallás nélkül csak pusztá idomítás. Megjegyzésre méltók idős Pitt szavai, hogy „van valami a trón háta mögött, mi nagyobb, mint a trón maga.“ Az állam az apa, az egyház az anya. Az apa adja a gyermeknek a nevet, a társadalmi állást, az anya léte első pillanatától táplálja, édes anyai szeretetével ápolja és neveli és a kenyérkereső apa szemefényvé teszi; de csak ugy, ha az apa támogatja az anyát. — Az egyház mindenkor teljesíté küldetését, mint anya; előbb a templomban, utóbb az iskolában ölelte keblére a gyermeket már akkor, midőn az apai szerepre hivatott állam feladatát még nem is ismerte. Az egyház hozta létre, ő nevelte az iskolát, ő biztosította szabadságát és függetlenségét. A kath. egyház tanítási joga magával a kereszténységgel egykoru. S hazánk hármass keresztje alatt senkinek sincs oly érdeme a nevelésben, mint a kath. egyháznak. Iskoláit elvehetik tőle, de jogát soha, s bár karddal nem szállhat sikra jogainak védelmére, s talán az elpogányosodott törvény előtt sem talál védelmet; amde meg fogja találni a védelmet saját hiveinek lelkiismeretében.

— **Az „Eötvös-alap“** orsz. bizottságának közleményéből. A magyarországi tanítók „Eötvös alapjának“ jótéteményeit osztó orsz. bizottság f. év augusztus 20-án tartotta meg rendes évi gyűlését. Az-osztó bizottság működését megkezdvén, a gyűlés elnökévé dr. Verédy Károly kir. tanfelügyelőt, jegyzővé pedig Váradt választotta. Péterfy Sándor előadó jelentése

szerint az ezuttal kiosztásra kerülő 1650 frtra 45 folyamodvány érkezett segélyt kérők részéről, míg egyetemi ösztöndíjért hét, más tanintézetek ösztöndíjairól pedig 30 tanuló folyamodott. Ezen 82 folyamodvány közül, melyeknek tüzetes tanulmányozásával a gyűjtő- és kezelő orsz. bizottság foglalkozott aug. 16-ki és 19-ki gyűléseiben, az osztó-bizottság az eléje terjesztett javaslat beható tárgyalása után 54-et mellőzván, 28 folyamodót részesített jótéteményben. Az osztó bizottság, a milyen örömeire szolgált, hogy ezeket az alap jótéteményeiben részesíthette, éppen annyira fájlalta szíve mélyéből, hogy különösen a jelen évben oly nagy tömegét kellett a folyamodóknak, a rendelkezésre állott összeg csekély volta miatt, üres kézzel elbocsátani. Igyekezett, hogy legalább azokat támogathassa, a kiknek az alap jótéteményeiből még eddig nem volt részük s ezeknek kielégítése után vette csak figyelembe olyanok kérvényét is, kik az alap segélyét már egy vagy több ízben igénybe vették. Mindazáltal el kellett ejtenie az első ízben folyamodók közül is néhányat, kik az alapszabályok egyik vagy másik pontjának, vagy a bizottság egynemely, ugyanezek az alapszabályokon alapuló s a kérvények mikénti elbírására nézve irányadóul szolgáló határozatának nem tudtak megfelelni. — Az „Eötvös-alap“ támogatásában részesült egyének vallását tekintve, van közöttük róm. kath.: 15, ev. ref.: 7, unitárius: 2, gör. kath.: 1, izr.: 3. — Az alap keletkezése óta 152 róm. kath., 74 ev. ref., 66 ág. ev., 6 gör. kath., 7 unitárius és 49 mózes vallású tanítói család gondjait enyhítette, 354 esetben 25.400 forintot utalványozván ki nekik. Azonkívül három ízben az országos esapások alkalmával szerencsétlenül járt kartársaknak tekintélyes összegeket gyűjtött, 10 év óta pedig (1888-ig) egyes vidéki tanítók egyetemünkben tanuló gyermekei 2520 forintot kaptak az alap pénztárából irodai segédkezésükért: végül a „Tanítók orsz. Arvházá“-nak is négy ízben összesen 1270 frtot juttatott az „Eötvös-alap.“ Tökésített vagyunk jelenleg: 37, 193 frt 34 kr. — Az osztó-bizottság gyűlésére visszatérve, annak egy örvendetes eseményéről is kell megemlékeznünk. A gyűlés elnöke, nagyságos Verédy Károly, tanfelügyelő ur, ki a magyar néptanítás önszegélyző törekvéseit élénk figyelemmel kíséri s azoknak mindenkor lelkes támogatója, az „Eötvös-alap“ ügye iránti jóindulatának is tanubizonyosságát adta, 100 frttal lépvén annak alapító tagjai közé. Fogadja nemes elhatározásáért, szívből eredő, hálás köszönetünket. Bárcsak minél többen követnék a nemes példát s maga a tanítói kar is nagyobb érdeklődést tanúsítana a maga ügye iránt. Él bennünk a remény, hogy az „Eötvös-alap“ fejlődni és virágozni fog, s hogy a hazai tanítás körében a kartársi szeretet, mely legszebb módon az „Eötvös-alap“ felkarolásában nyilvánul, általános és eredményében hatalmas leendő, teljes mérvben megközelíthetőségére intézményünk magasabb czéljainak s méltó díszére a tanítói karnak. P é t e r f y Sándor, elnök, L u t t e n b e r g e r Agost, titkár, Ö r l e y János, pénztáros.

A jó tanító tulajdonságai német nyelven így hangzanak: Liebe (szeretet), Eifer (buzgóság), Heiterkeit (vidám-

ság), Ruhe (nyugalom), Ehre (becsület), Religion (vallás). Á kezdőbetűk kiteszik a „Lehrer“-t — Nem lehet-e ez magyar nyelven is kifejezni?

A nagyszombati kir. kath. tanítóképző intézetben az őszi és javító tanképesítő vizsgálatok szept. hó 20—25. napjain fognak megtartatni.

A bizonyítvány másodlatok kiállítása körül követendő eljárást a közokt. minister következőleg szabályozta: 1. A népoktatási tanintézetek osztály-bizonyítványairól a másodlatokat, ha a kérelmezők a bizonyítványok elveszését kellően igazolni tudják, az intézeti igazgatók szóbeli kérelemre is, minden felsőbb engedély nélkül kiállíthatják. 2. Az elemi és polgári iskolai tanképesítő oklevelek, valamint a kereskedelmi iskolai érettségi bizonyítványok másodlatainak engedélyezését, az igazgatóság által tett és a kir. tanfelügyelő útján felterjesztett jelentés alapján az eddig szokásos módon a jövőben is fentartom magamnak. 3. Másodlatok kiállítása oly czélból, hogy az eredeti birtokosnak több példányban legyen meg bizonyítványa, meg nem engedhető; még az esetben sem állítható ki másodlat, ha az eredeti bizonyítvány nem volna a birtokos kezénél. Ha ily esetben valamely hatóságnál sürgősen kell igazolni valakinek tanulmány végzését, ez a tanintézet igazgatósága által az illető hatósághoz intézett hivatalos átiratban történhetik meg. A bizonyítvány másodlat kiállításnak tehát csak is az eredeti elvesztése esetében van helye. 4. A bizonyítvány másodlatra mindig ráirandó a másodlat jelzés s az iskolai iktató könyvbe bejegyzendő e másodlat kiállítása annak keltével és számával. A másodlatnak szóról szóra ugy kell kiállítva lennie, mint az eredeti volt. 5. A népoktatási tanintézetek osztály-bizonyítványainak másodlatai minden díj nélkül, az elemi és polgári iskolai tanképesítő oklevelek, valamint a közepkereskedelmi iskolák érettségi bizonyítványainak másodlatai előzetes engedélyezésem alapján 1 fit díj lefizetése mellett állítandók ki, mely összeg az illető tanintézet valamely jótékony czélú egylet javára fordítandó.

M/lt. B. Hornig Károly veszprémi püspök ur a köv. iskolák számára rendelte meg a Népnevelőt: Hídegkut, Gyepes, Urkut, Esztergár, Gesznek, B Udvari, Tegyön, Akali, Sáska, Szepezd, Hegyesd, Nemes-Bükk, Egregy, Tekenye, Sénye, Rád, Patalom, Ó malomsok, Padár, Szócz, Bükösd Apáthi, Főnyed, Dabroncz, Oroszi.

Tanügyi tájékoztató. A Herczegprimás ö Emja a megyeri iskolára 80, a nagylapásira 100, a miavaira 100 és a mohoraira 100 frtot adományozott. — Az érsekújvári és vidéki tanítók egyesülete e hó 5-én tartott gyűlésén lapunk szerkesztőjét Dr. Komlóssy Ferenczet egyhangulag tiszteletbeli tagjának választotta; — a szalkavidéki tanítóegyesület pedig feliratilag szavazott neki köszönetet az országgyűlésen a tanítói kar ügyében kifejtett nemes buzgalmaért. — Ney Ferencz bpesti IV ker. főreáliskola igazgatója szept. 11-én meghalt. A kitűnő szakfértiu elhunya vesztés közoktatásunkra nézve; benne nem csak a népnevelés, hanem az irodalom is tevékeny munkást gyászol R. ö. p. — P o k o r n y J ó z s e f mária-nosztrai kántortanító, fáradhatatlan szorgalma és becsületes takarékosága gyümölcsét, vagyona legnagyobb részét, szép lelke sugallata szerint üdvös intézetre hagyományozta. Cserépfédélzetű szép házárt r kath. gyermek menhelynek adta, apácák vezetése alatt. Ennek fentartására pedig hétégyed urbéri telekföldjét adományozta. Laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus!

LAMPEL ROBERT Wodianer F. és Fiai

császári és királyi udvari könyvkereskedés kiadásában

Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 21. sz. a.

megjelent és a nagyméltóságú magyar királyi vallás- és leoktatásügyi miniszterium által általánosan
- véglegesen - engedélyezett tankönyveknek

osztályok szerint rendezett jegyzéke:

		Az által. min. eng. száma.
I. osztály.		
<i>Faludi J.—Szép J.</i> Magyar ABC. és olvasókönyv, ára kötve	20 kr.	17358—1888.
<i>Faludi J.—Szép J.</i> Német ABC és olvasókönyv. ára kötve	32 kr.	17358 1888.
II. osztály.		
<i>Magyar Nemzeti Olvasókönyv</i> , a II. osztály számára, ára kötve	34 kr.	17358—1888.
<i>Faludi J. Szép J.</i> Német ABC és Olvasókönyv, ára kötve	32 kr.	17358—1888.
<i>Belicza J.</i> Magyar nyelvtani kézikönyv I. füzet, a II. osztály sz	15 kr.	17358—1888.
<i>Faludi (Fuchs) J.</i> Számvetési gyakorlókönyv. I. füzet, a II-dik osztály számára, ára kötve	15 kr.	14539—1889.
III. osztály.		
<i>Magyar Nemzeti olvasókönyv</i> a III. oszt. számára, ára kötve	40 kr.	17358—1888.
<i>Faludi J. Szép J.</i> Német Olvasókönyv. II. kötet, ára kötve	40 kr.	17358—1888.
<i>Belicza J.</i> Magyar nyelvtani kézi. önyv. II. füzet, a III. oszt. számára	20 kr.	17358—1888.
<i>Faludi (Fuchs) J.</i> Számvetési gyakorlókönyv. II. füzet, a III. osztály szá- mára, ára kötve	18 kr.	14539—1889.
<i>Hatsék Ignác</i> Magyarország megyei térképeiből	20 vagy 30 kr.	14596—1879.
<i>Hatsék Ignác</i> Magyarország térképe a legújabb megyei beosztás sz.rint Minden megye külön színnel színezve, ára	20 kr.	17358—1888.
<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertészeti füzetek I., az elemi fiúiskolák III. és IV osztály számára	18 kr.	4068—1885.
<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertészeti füzetek III., az elemi leányiskolák III és IV osztály számára.	18 kr.	4068—1885.
IV. osztály.		
<i>Magyar Nemzeti Olvasókönyv</i> , a IV. osztály számára ára kötve	46 kr.	17358—1888.
<i>Faludi J. Szép J.</i> Német Olvasókönyv, III. kötet, ára kötve	48 kr.	17358—1888.
<i>Belicza J.</i> Magyar nyelvtani kézikönyv III. füzet, a IV. osztály számára	20 kr.	17358—1888.
<i>Faludi (Fuchs) J.</i> Számvetési gyakorlókönyv. III. füzet, a IV osztály szá- mára, ára kötve	20 kr.	17358—1888.
<i>Kuttner S</i> Első oktatás a földrajzban, a népiskolák IV., V. és VI. osztálya számára. Teljesen átdolgozta <i>Suppan Vilmos</i> és <i>Laukó Gusztáv</i> , ára kötve	30 kr.	14539—1889.
<i>Schwicker H. J.</i> Geographie von Ungarn. (Német tannyelv. isk. sz.) ára kötve	40 kr.	17358—1888.
<i>Lange H.—Dr. Cherven Fl.</i> Elemi iskolai atlasz, 2-dik bővített kiadás 13. színezett lapon.	40 kr.	14539—1889 14596—1879
<i>Hatsék I</i> Magyarország megyei térképei, ugy mint a III osztályban.	20 kr.	17358—1888.
<i>Hatsék I</i> Magyarország térképei, ugy mint a III. osztályban. ára	20 kr.	17358—1888.
<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertészeti füzetek, mint a III. osztályban, ára	18 kr.	4068—1885.
<i>Vajda Pál</i> Szépirási minták magyar és német nyelven egybefűzve	20 kr.	25924—1889.
V. osztály.		
<i>Magyar Nemzeti Olvasókönyv</i> , az V. osztály számára, ára kötve	62 kr.	17358 1888.
<i>Belicza J.</i> Magyar nyelvtani kézikönyv. IV. füzet, az V. és VI. osztály szá- mára, ára	40 kr.	7358—1888.
<i>Spitzer L.</i> Német nyelvgyakorló, ára	20 kr.	7358—1888.
<i>Langraf M.</i> Deutsche Sprachlehre I., ára kötve	36 kr.	17358—1888.
<i>Kuttner S.</i> Első oktatás a Magyarok történetében. Teljesen átdolgozták <i>Sup- pán V.</i> és <i>Laukó G.</i> , ára kötve	30 kr.	14539—1889.
<i>Mayer M</i> Rövid Alkotmánytan, ára	16 kr.	17358 1888.
<i>Kuttner S.</i> Első oktatás a földrajzban. A népiskolák IV., V. és VI. oszt. sz. teljesen átdolgozták <i>Suppan V.</i> és <i>Laukó G.</i>	30 kr.	17358—1888.
<i>Kuttner S</i> Erste ungr. Geschichte. Bearbeitet von <i>V. Suppán</i> . Német tan- nyelvű iskola számára, ára	30 kr.	19833—1889.
<i>Lange H.—Dr. Cherven Fl.</i> Elemi isk. atlasz II kiadás, ára	40 kr.	14539—1889.
<i>Hatsék I.</i> Magyarország térképe mint a IV. osztályban.	20 kr.	17358—1888.
<i>Kuttner S</i> Kis Természettan. Teljesen átdolgozta <i>Suppan V.</i>	36 kr.	14539—1889.
<i>Kuttner S</i> Első oktatás a Természettanban. Teljesen átdolgozták <i>Suppan V.</i> és <i>Kozocsa T.</i> , ára kötve	40 kr.	14539—1889.
<i>Vargyas E.</i> Természettan módszeres előadásban, ára kötve	20 kr.	17358—1888.
<i>Kakujay K</i> Természettan. ára	60 kr.	17358—1888.
<i>Kakujay K</i> Naturgeschichte, ára	60 kr.	17358—1888.
<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertészeti füzetek II, az elemi fiúiskolák VI. és VI osztálya számára.		4068—1885.
<i>Dobóczy L.</i> Gazdasági és kertési füzetek IV., az elemi leányiskolák V. és VI osztálya számára.		4068—1885.
VI. osztály.		
<i>Magyar Nemzeti Olvasókönyv</i> , a VI. osztály számára	62 kr.	17358—1888.
Magyar nyelv, Német nyelv, Magyarok története, Alkotmánytan, Földrajz, Atlasz, Természettan, Természettan, Gazdaságtan és szépirási minták ugy mint az V. oszt.		

➤ Megrendelések ugy a fenti általánosan engedélyezett tankönyvekre, valamint bárkinél és bárhol megjelent könyvekre és zenemű-
vekre a legpontosabban teljesítettek. Teljes könyvjegyzék ingyen és bérmentve. ➤

Az 1885. évi országos kiállításon kitűnő munkáért és jó ízlésért a nagy kiállítási éremmel kitüntette.

Gavora József

egyházi ruhák, szerek, társulati és templomi zászlók műintézete

Budapesten, váczi-utca 17. szám.

Ajánlja dusan felszerelt
egyházak és kápolnák

berendezéséhez szükséges tárgyait, a legjutányosabb áron a lehető legszebb kivitelben, úgy a római kath. mint a keleti ritus szerint.

Nevezetesen :
miseruhák, Ornatusok,

Régi ruhák ujítását, valamint tüzarányozást és ezüstölést elvállalja és olcsón készíti el. Arany-, ezüst- és selyem-himzések és himzett egyházi ruhák nagy választékban.

Pon'ifikáló eszközök, Infulák.

reverendák,
ezimádák,
egyházi és társulati lobogók,
szent szobrok,
csillárok, kelyhek,
Monstranciák, stációképek, oltárok,
urkoporsókát, stb. stb.

Egyházi szer-, himző- és zászlógyárunkban és kath. könyvkereskedésünkben kaphatók bárki által hirdetett

iskolai tankönyvek, imakönyvek,

mindennemű tudományos és szépirodalmi munkák és tanszerek.

Miss. Romanumok,

Breviarumok,

Misemondó-ruhák.

Albák. Rochettok.

Reverendák.

Mennyezetek.

Szentségtartók.

Kelyhek.

Oltárlámpák.

Füstölők.

Gyertyatartók.

Olvások. Szenteltvíztartók.

Szobrok fa vagy kőanyagból.

Olajnyomatu v. festésű

szent, táj- és genre-képek

keretben vagy a nélkül.

Mindennemű

Templomi lobogók és társulati zászlók.

Harmonikumok részletfizetésre

Szüts és társa Hatvani-utca (Dréher-palota) 4
Bécsben Kärntnering 6.

Bécsbe intézett levelekre magyarul válaszolunk. — Képes árjegyzéket bérmentve küldünk.

BUDAPEST,
IV., Egyetem-utca
1. szám.

KÚNDÁNMEL

ajánlja a n. é. közönség becses figyelmébe gazdag berendezésű

ANTIQUÁR-KÖNYVKERESKEDÉSÉT

melyben nagybecsű régi művek, valamint a legújabb irodalmi kiadványok mindjárt megjelenésük után igen jutányos áron kaphatók

Magyar irodalmi művek leggazdagabb választéka.

Az akadémiai könyvkiadó vállalat összes kiadványai olcsón megszerezhetők.

Folyóiratok és hírlapok legdúsabb raktára. **Könyvek és könyvtárak megvételnek.**

————— Könyvtárak és egyletek évi számlára vásárolhatnak. —————

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan elintéztetnek. — Részletes könyvjegyzék kicserélve ingyen és bérmentve küldeték.

BUDAPEST,
IV., Egyetem-utca
1. szám.

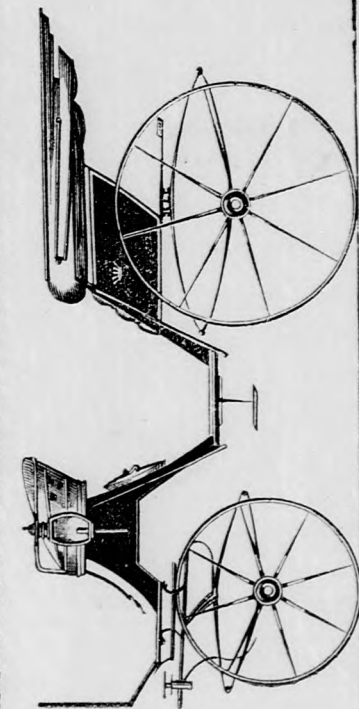
Pazdech Jozsef utoda

THURY JANOS ÉS FIA

első magyar fuvógyár
harang- és érezőtöde
harangfelszerelés

és nagy szerkovácosság.
Budapest, külső vaci-ut 44.

Arjegyzekek és magyar i-
szatok bérmentve.

ZSIGMONDY KÁROLY

kocsigyártó

Budapest, Múzeum-körút 21. szám.

Gyászokcsik községek részére. Arjegyzekek ingyen.

Táncmulatság otthon,

könnyű szerrel, még kevésbé vagyonos családoknál is rendezhető. A legújabb mechanika, szalon-hangszer **PHÖNIX** mely egész zenekart pótol, kellemes hangja és erős zenéje folytán, családi estélyeknél, tánc zenére különösen alkalmas és valódi élvezetet nyújt. Ezen hangszerrel bárki, habár zenéhez semmi fogalma sincs, a legszebb dalokat, a legújabb táncdarabokat bírja eljátszani. Össze nem tévesztendő az eddig ismert Ariston és más ilyenmű hangszerekkel, melyeket zenetelenség és hang tekintetében a Phönix messze túlszárnyal. A Phönix ércből készült, elpuzztíthatatlan kótákkal bír, melyek nem csak egyes részeket, hanem teljes zenedarabokat, egész keringőket és négyeseket képeznek. Váloga ott zenedarabja nagyon pontosan és eredetien vannak rendezve, melyek a legnagyobb igényeknek is megfelehetnek, sőt egyes dalokat, operarészleteket oly eredetiséggel ad vissza, mely mindenkit csodálatra ragad. A „Phönix” változatokkal játszható, emellett táncdarabok erősebb hanggal, datok halkabban, operák rezgő változattal játszhatók rajta. Emellett a Phönix mindenütt kedveltséget vívott ki magának. A hangszer bővebb leírása képes hangszerkatalógusomban található. A megjelent zenedarabok jegyzéke kívánatra rendelkezésre áll.

Ez alkalommal van szerencsém ajánlani saját készítményű mindenféle néven nevezendő hangszerekből dusan felszerelt raktáromat. Mindennemű hangszer és zenélő művek javítása pontosan teljesítetük. Ocska hangszerek cserébe is elfogadtnak.

Ujjonnan megjelent hangzer-árjegyzékem kívánatra ingyen és bérmentve megküldetük — Hermonikákról szóló képes árjegyzék külön kiadásban.

STERNBERG ARMIN hangszergyára

főraktára: Bpestben, VII. Kerepesi-ut 36 sz.
A „PHÖNIX” egyedüli főelárusítója.

Cs. kir. szab. specialista sérvkötőkben. Legújabb találmányu

Osztrák-magyar
szabadalom.

Csász. és királyi

szabadalom.

Belga királyi

Egyoldali 6 frt. Kétoldali 12 frt
A patentírozott Keleti-féle sérvkötő a leg-
híresebb orvosi tekintélyektől legjobbnak
van elismerve. Bécsi orvosi szaklap, „Wien-
ner Med Zeitung” nyilatkozata: „Keleti
sérvkötője nem csuszlik, pelottája teljesen
idomítható és ennélgyáva a legnagyobb sér-
vet is teljesen benntartja.” — Készítetük
legfinomabb angol acél rugóval. Keleti ru-
gós (gummi) sérvkötői éjjel is viselhe-
tők, egyoldali 5 frt, kétoldali 10 frt. Izza-
dás elleni védővel és biztonsági övvel 1
frttal drágább. Minden fajta egyéb sérvkö-
tő, toll nélküli és finom acél rugós 2 frt
50 krtól feljebb.

Suspensorium kötött 50 krtól 1 frt
50 krig, szarvasbőr frt
1.20—2.50-ig. Ábrák magyarázata: 1. Hát-
egyenestítő 4 fttől 8 frtig 2. Görcsér (gummi)
3. Kézegyenestítő. 4. Műleges kéz. 5. Mű-
láb (amputáltaknak). Megrendeléseket pon-
tosan eszhözöl

KELETI J.

cs. kir. szabadalm sérvkötő gyáros
Budapest, Koronaherceg-u. 17. (szervita tér)

„Szalády-kávé“

ma a legjobb pótkávé, az ázsia-szemes kávéhoz vegyítékül: felülmul minden idegen behurcolt kávépótlékot s mégis ára csak $\frac{1}{5}$ kiló 12 kr., $\frac{1}{4}$ kiló 14 kr. $\frac{1}{2}$ kiló 26 kr. Kapható a feltaláló:

Szalády Antalnál,
Budapest, Andrásy-ut 86-ik sz.

és minden előkelőbb üzletben, helyben és vidéken; ugyanott

„Hungária kávé“

tápkávé, legjobb kávé, betegeknek utasítás szerint használva biztos segély nyújt gyomor- és bélhurut, rossz emésztés, gyomorégés, gyomor- és fejfőrcs, gyomortól eredő fejfájás, vérszegénység, elsoványodás, álmatlanság és idegbajok ellen.

Ára: 1 kiló 1 frt 20 kr.

Tanulók előnyárban részesülnek.

Cs. kir. szabadalmazott
Chemiai-technikai labororium,
hektograf, gummiáru- és
kautschuk bélyegző-gyár

erőműtani- és véső műintézet
mindennemű irodai szükségletek gyára

Vegyész **TINTNER J. E.** mérnök

a felsőcs. kir. család több tagjának, ugyszint a legmagasabb bel- és külhoni hatóságok, előjáróságok, intézetek stb. szállítója.

Alapítottatott 1850-ben.

Budapest, Kigyló-tér 2. szám.

Bécs, V., Krongasse 6, saját házában.

T. előfizetőink figyelmébe!

A világ legjobb szappana,
a dr. Gebhardt egyetemi tanár-féle javított zamatos gyógytani
növény-szappan drbja 35 kr.

eltávolít minden bőrküveget, folytonos használatnál viruló kinézést köcsönöz.

Müller J. L.-féle glicerin rózsaszappan, a legkittinőbb glicerinszappan legfinomabb rózsaillattal, darabja 35 kr., 3 darab 1 frt.; — ugyanaz rudban 30 kr., 3 rud 85 kr.

Müller J.-féle valódi tojásolajszappan, különösen jótékonyan hat a bőrre, simítja, felfrisíti azt, drbja 15 kr. 3 drb. 40 kr.

Müller J. L.-féle szalicyl-szájviz, az egyedüli szájviz, mely folytonos használatnál a fogak romlását megóvjja, üvege 40 és 80 kr.

Müller J. L.-féle szalicyl-fogpor, szalicyl-szájvizzel használva nemcsak, hogy a fogakat hófehérre teszi, de egyszersmind a már létező fogbetegségek továbbterjedése ellen is megóvjja, — doboza 60 kr.

Erika legfinomabb illatszer 150., 250., 5 frt.

Ixia Lys, Bouquet elegant, Mimosa Karilpa, legfinomabb és legkedveltebb illatszerék, üvege 1 frt. 50 kr., és 5 frt.

Müller J. L. illatszer- és pipere-szappan-gyárosnál.

Budapest: Gyár: Rottenbiller-utca 32. sz.
Raktár: Koronaherczeg-utca 2.

A vidéken minden gyógytárban és ismertebb cézegeknél.

Máriaczeffi gyomorcseppek.

Kitünő hatása szer a gyomor minden betegségeiben.

Védjegy

Fölülmulhatatlan étvághány, gyomorgyöngeség, rossz illatu lélekzet, felfuodás, savanyu felbőffenés, kolika, gyomorhurut, gyomorégés, homok- és daraképződés tulajdógos nyálkaképződés, sárgaság, unlor és hányás, főfájás (ha a gyomortól ered), gyomorgöres, székszorulás a gyomornak ételekkel és italokkal való túlterhelése. gyliszták, lép-, máj-, és aranyeres bántalmak eseteiben. —

Egy üvegcse ára használati utasítással együtt 40 kr., kettőspalack 70 kr.

Központi szétküldés Brády Károly gyógy-szerész által Kremierben (Morvaország.)

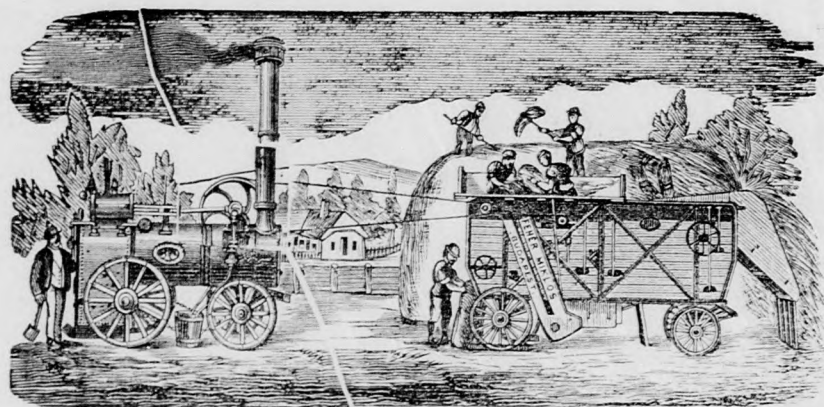
Kaphatók

Török József gyógyszer-tárában Budapest, király u. 12.

Óvás! A valódi máriaczeffi gyomorcseppek sokféleképen hamisítottak és utánóztatnak. A valódiság jeléül minden palack vörös; főnebbi védjeggyel ellátott csomagolásban legyen, s a szintén minden palackhoz mellékelt használati utasításon rajta kell hogy legyen, miszerint az Gusek Henrik nyomdájában, Kremierben nyomatott

A magyar királyi államvasutak gépgyára

a legujabb szerkezetű és minden tekintetben felülmúlhatlan
gyakorlatilag legjobbakkaknak bizonyult

6, 8 és 10 lóerejű lokomobiljait

fa-, szén és szalmafűtésre,

valamint a magvesztésig teljes mellőzését eredményező szab. meghosszabbított rázóasztal-
lal és szab. sajtyszerűtőrekrostával ellátott

48, 54 és 60" széles vaskeretű gőz-cséplőgépeit,

mely újításokkal immár 450-nél több cséplőgép működik az országban fényes sikerrel,
továbbá

kitűnő szerkezetű **járgányos cséplőgarnitúráit,**
gabnatisztító rostáit, ekéit és mindennemű gaz-
dasági gépeit kedvező feltételek mellett ajánlja

FEHÉR MIKLÓS

a magyar királyi államvasutak gépgyárának vezérügynöke

Budapest, IX., Üllői-ut 25 szám „Köztelek.”

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Fogak és fogsorok

u. m. kaucsuk, vulcanit, celluloid és aranyba foglalt, amerikai zománccfogakat készítő üzem mellett

DICK B. Budapest, VII., kerepesi-ut 12.

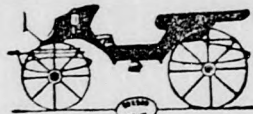
A legjobb és legegészségesebb

ü d i t ő - i t a l ,

mely mint asztali ital különösen kedvelt és borral, cognackal vagy növényi szörpökkel vegyítve kitűnő ízű vegyületet ad: a

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SÁVANYU-KUT

hűti a szomjat, hűsít és felfrissít egyaránt. A legjobb szer a nyári bőség tikkasztó hatása ellen.

Bogdán József

kocsigyáros

ajánlja több százra menő legújabb divatu kocsijait, egy kész halottas kocsijait a legkedvezőbb feltételek mellett, még részletfizetésre is.

Gyár: Budapest, IX., Páva-utca 10—12
Raktárak: IX., Páva-utca 7. sz. és Múzeum-körút 10 és 19. szám.

Bódog testvér,

a ker. iskola-testvérek bécsi titkára, felkéri a t. olvasókat, ha valaki neki **elhasznált bélyegeket** küldhet, köszönettel fogja venni. Ő ugyanis az osztrák-magyar monarchia keresztény tanítói képzésére alakult társulat (Bold. de la Salle műve) érdekében gyűjti azokat. Az ekként közreműködő tagok ezzel látszólag csekély, de mégis nagy szolgálatuk által Isten dicsőségére a jó tanítók kiképzésében nem kis segílyt nyújtanak. — A jó Isten egy ital vizet is bőségesen fog megjutalmazni, és sok kicsi sokra megy.

(Czím: BÉCS, IX. kerület, Waisenhaus-utca 5. szám. Cs. kir. árvaház.)

„THE GRESHAM” életbiztosító - társ. Londonban.

Ausztriai fiók: Bécs, Gizellastrasse 1., a társaság saját házában.

Magyarországi fiók: Budapest, Ferencz József-tér 5. és 6. szám, a társaság saját házában.

A társ. vagyona 1888. jun. 30. frk 102.849,222.47

Évi bevétel biztosítások és kamatból

1888. jun. 30. 19.161.292.73

Kifizetések biztosítási és járadéki szerződésnek és visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) több mint frk 205.158.040 —

A legutóbbi tizenkét hónapi üzleti idő alatt a társaságnál frk 50.971.150. —

értékig nyújtattak be ajánlatok, mi által a társulat fennállása óta benyújtott ajánlatok összértéke 1.561.757.680. —

értékre megy.

Tervezetek és minden közelebbi felvilágosítások az osztrák-magyar birodalom minden nagyobb városában az ügynök urak és a magyar és osztrák fiókok által adtak.

Esztergom-vármegyei írók koszorúja.

— Pályadíjjal kitüntetett mű. —

Írta:

Zelliger Alajos.

— A szerző sajátja. —

1888. 8-rét, VIII + 265 lap.

Ára 2 frt.

Megrendelhető szerzőnél N a g y s z o m b a t b a n (Pozsony megye.)

Üvegfestészeti mű-intézet.

Ligeti és Radó

Budapest IV., Papnövelde-utca 6.

Mindenféle mű-üvegfestmények, templomok számára, mint: szőnyeg és mozaik ablakok, képes jelenetekkel, vagy anélkül.

Architectur és figurális ablakok

historiai jelenetekkel, modern, antik s minden létező egyházi styl szerint, kezeség és jótállás mellett készíttetnek és pedig úgy, hogy a megrendelő személyesen is meggyőződhetik a magunk által készített munkálatokról.

Festett salonnablakok

figurális képekkel és családi cimerekkkel. Lépcsőházablakok mindenféle kivitelben. Régi üvegfestmények restaurálása és imitálása, valamint égethető festmények és tárgyak égetésre elvállaltatnak.

Részletfizetéseket is elfogadunk.

A munkadíj, a kivitel minősége szerint □ m. — kint 8—100 frtig változik, a berakást is beleértve. Tervrajzokat és költségvetést postafordultával küldünk. Az árak utáni tudakozódás alkalmával nagyon kívánatos, hogy a festészettel ellátandó úr magassága és szélessége közöltessék.

WATERBURY-

Remontoir zsebóra á 650, Remontoir chronom. á 925.

Ébresztő-órák különféle árban.

A világ legjobb órái.

Tokjaik, alany-czüstből, mindig fehérek maradnak; járásuk pontos, szerkezetük tartós, külsejük csinos.

3 évi kezességgel adatkak el

a magyarországi főraktár és javítóműhely által

HOTTELMANN A. Budapest

főraktár:

főüzlet:

V., váczi-körut 28/I. szám a. | IV., koronaherceg-utca 5.

Nagy választékos raktár japán és china-árakban.

Kitünő tea.

Az óra egy év óta javításra nem szorult, pontosan jár, csinos külsővel és tartós szerkezettel bír, miért is ez órákat melegen ajánlhatom. Dézsánfalva, 1888. jul. 29-én. Szávits Sándor, nagybirtokos.

GRÜNBAUM ARMIN

könyvkereskedése, papír-, író- és rajzszerek gyári raktára
Budapest, Muzeum-körut 15.

Az iskola év kezdetén bátorkodom **könyvkereskedésemet**, papír-, író-, iskolai szerek, tanszerek és térképek, valamint mindennemű **iskolai könyvek** beszerzésére lelkiismeretes és gyors kiszolgálására felajánlani.

Rendkívül kiterjedt készletem lehetővé teszi a megrendeléseket beérkeztek után azonnal elintézni: és így nagyra becsült vevőim a reklámolás és várakozás kellemetlenségeitől megvannak kímélve.

Csupán nagyra becsült vevőim kényelmére rendeztem be papír és mindennemű írószerekből gyári raktárt, mivel így a kettős és drága postabért meglehetősen takarítani. Azon t. vevőimnek, kik minden könyvszükségleteiket nálam fedezik, a papír áruknál oly engedményt nyújtok, hogy elárusítással járó fáradságukat dúsán kárpótolja.

Nagyobb rendeléseknél szegény tanulók számára **ingyen** küldök könyveket és írószereket.

Azonkívül bárhol és bárki által ajánlott könyvek és zeneművek eredeti áron nálam is kaphatók. Csomagolási díjat nem számítok fel.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

Az újsorás áldozata.

Társadalmi beszély. J. Bernhard nyomán németből dr. Kemlössy Ferencz

8-rét. XI + 174 lap. ára 60 kr.

Ifj. NAGEL OTTO

könyvkereskedése Budapest, Muzeum-körut, a nemzeti színház bérházában.

Bevezetésre ajánlatos népisk. tankönyvek:

Módszeres tornatanítás. Népiskolai tornagyakorlatok írták HORVATH F. és JUHÁSZ Gy. Ára 40 kr.

Népiskolai földrajz. Irta: BARNA J. fővárosi tanító, I. rész a népiskolák IV. osztálya számára. Kemény kötésben ára 20 kr.

Népiskolai földrajz. Irta: BARNA J. főv. tanító II. rész a népisk. V. oszt. számára. Kemény köt. ára 20 kr.

Népiskolai földrajz. Irta BARNA J. fővárosi tanító, III. rész a népiskolák VI. osztálya számára. Kemény kötésben ára 20 kr.

Magyarország története párhuzamosan alkö'ményünk vázlatával és a főbb világesemények függelékével az újabb miniszteri tanterv alapján, írta BARNA J. főv. tanító Harmadik kiadás Kemény köt. 30 kr

Népiskolai számfan. I. rész, a népiskolák II. osztálya számára írták VIRÁG JÓZSEF és WALTER K. fővárosi tanítók Kemény kötésben ára 15 k

Népiskolai számfan. II. rész, a népiskolák III. osztálya számára, írták VIRÁG J. és WALTER K. főv. tanítók Kemény kötésben ára 20 kr

Népiskolai számfan. III. rész, a népiskolák IV. osztálya számára. Írták VIRÁG J. és WALTER K. főv. tanítók. Kemény kötésben ára 20 kr.

Népiskolai számfan IV. rész, a népisk. V. és VI. osztály számára. Írták VIRÁG J. és WALTER K. fővárosi tanítók. Kemény kötésben ára 40 kr.

Az egyenletek megfejtése népszerű modorban. — Irta SCHWARZ M. állami tanító, a népiskolák V., VI. osztályai és polgári iskolák számára 40 kr.

Német nyelven:

Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben írta FLESCHE M. fővárosi tanító. I. Theil, für die unteren Jahrgänge der Volksschule. Második kiadás. Kemény kötésben ára 30 kr.

Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben, írta FLESCHE M. főv. tanító. II. Theil, für die oberen Jahrgänge der Volksschule. Kemény kötésben ára 30 kr.

Az itt elősoroltakon kívül **valamennyi** iskola és más könyv általam jutányos áron beszerezhető. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek.

☛ Kimerítő könyvjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.